

ka formation deri inbegripen, läran om klimat, naturprodukter och den materiela kulturen. d. v. s. jordbruk, manufakturindustrin, handel och sjöfart, samt befolkningsstatistik, intellektuel och sedlig kultur, politiska, administrativa, kommunala och kyrkliga förhållanden och inrättningar. Geografin omfattar sålunda vetandet om ett folks hela närvarande lif och detta lifs alla lekamliga och andliga vilkor. Om en människa, som är okunnig om allt detta, kan med skäl sägas, *att han icke vet, hvar han är hemma*. Och för min del vet jag icke, hvar en sådan geografisk kunskap om Finland skall inhemtas af den, som icke har tillfälle att samla åtminstone fragmenter dertill ur ett stort antal äldre och nyare skrifter samt officiela dokumenter.

Jag har en gång af en fremling, anmodad att lemna honom anvisning på en geografi öfver landet – en anmodan, som jag icke kunde efterkomma – fått uppbära en tillvitelse för våra vetenskapsmäns håglöshet och vår underlägsenhet i bredd med alla öfriga civiliserade folk, en tillvitelse som jag med tystnad och skamrodnad måste fördraga. Det skedde för tjuugu år tillbaka. Men i denna stund vore jag lika litet som då i stånd att efterkomma en sådan anmodan.

Jag vågar derföre anse, att det vore ett värdigt föremål för Litteratursällskapets omsorg, att befordra utgifvandet af en geografi öfver Finland – icke en lärobok för skolan, utan ett arbete, hvilket så vidt möjligt motsvarar vetenskapens fordringar. Finnes engång ett sådant arbete, om äfven ännu bristfälligt, kunna i nya upplagor bristerna fyllas och med ledning deraf kunna läroböcker skrivas samt, hvad i min tanke är ännu viktigare, – en geografisk läsebok isynnerhet för folkskolan. Ty så länge en sådan saknas, kan man säga, att den bildning folkskolan förmår gifva, är half och haltande, då det icke heller kan förutsättas att lärarene ega något vetande om land och folk, som skulle sätta dem i stånd att genom muntlig undervisning ersätta bristen.

I händelse sällskapet anser förslaget förtjent af uppmärksamhet torde hos historiska sektionen anhållas om ett utlåtande angående sättet för dess genomförande, och får Sällskapet derefter tillfälle, att närmare diskutera detsamma. För min del anser jag det nödvändigt, att den person, som kunde åtaga sig arbetets författande, sedan han uppgjort en plan för detsamma, med angifvande af de källor, han vill begagna, och denna plan blifvit gillad, genom ett anslag sättes i tillfälle att åtminstone under ett par års tid beresa de delar af landet, hvilka han icke förut genom egen erfarenhet lärt sig att närmare känna.

9 TAL PÅ FINSKA LITTERATURSÄLLSKAPETS ÅRSMÖTE 16.III 1871

Suomi. Kirjoituksia isän-maallisista aiheista. Toinen jakso. Osa 11

Seuran juhlapäivän tavallisiin menoihin kuuluu, että Seuran esimies muutamilla sanoilla muistuttakoon läsnäolevia Seuran tarkoituksista ja työstä näiden tarkoitusten toteutumiseksi.

Näin minäkin vuorostani tehdessäni en unhota, että meille kaikille täällä läsnäolevaisille ruotsin kieli on vanha tuttava, Suomen sitä vastaan mahtais jollekulle olla oudompi – enkä kiellä, että meidän jokaisen velvollisuus on tavoittaa kaikkien isänmaan ystäväin suosiota Seuran tarkoitusten edistytämässä – ja minä lisään: paraastakin päästä niiden, jotka Suomalaisen kirjallisuuden menestystä harrasta-

vat, vaikka jo sen lukeminen heille lienee outo ja työläs.

Pidän kuitenkin velvollisuutenani tällä erällä noudattaa tavallista tapaa, sitä kieltä puhuen, jonka kirjallinen viljelys on Seuran pääasiana – olkoonhan sanani itse kielenkin puolesta köyhänlaiset ja epätasaiset.

Ja minun puheelleni ei saata mikään alku olla sopivampi, eikä mieluisampi totisesti nöyrälle sydämelleni, kuin se, että alotan kunnioittamalla työntekijöitä suomalaisen kirjallisuuden alalla, sekä niitä, joiden nero, tieto ja taito on tälle kirjallisuudelle lahjoittanut sen historiassa muistossa pidettäviä teoksia, että myös niitä, joiden rakkaus isänmaata kohtaan on tehnyt vähemmätkin avut kelvollisiksi Suomen kirjallisuutta hyödyttämään – ja paraasta päästä kunnioittamalla kiitän Seurankin puolesta niitä Seuran jäseniä, jotka väsymättä, mitkä jo monet, mitkä harvemmat vuodet ovat ylläpitäneet Seuran toimia ja vaikutuksia. 10

Usiastikin minulle, Suomalaisen kirjallisuuden suhteita miettiessä, ovat mieleen johtuneet Schillerin yleisesti tunnetut, kauniit ja kansallistunnon puolesta melkein komeat sanat saksalaisesta kaunokirjallisuudesta. Ne kuuluvat:

Kein Augustisch Alter blühte,
Keines Medicäers Güte
Lächelte der deutschen Kunst;
Sie ward nicht gepflegt vom Ruhme,
Sie entfaltete die Blume
Nicht am Strahl der Fürstengunst. 20

Von dem grössten Deutschen Sohne
Von des grossen Friedrichs Throne
Ging sie schutzlos, ungeehrt.
Rühmend darf's der Deutsche sagen,
Höher darf das Herz ihm schlagen:
Selbst erschuf er sich den Werth. 30

Näitä sanoja sopii, kaikessa nöyryydessä kuitenkin, tarkoitukseltaan käyttää myös Suomalaisesta kirjallisuudesta.

Mitkä tunteet olisivat Schillerin sydäntä liikuttaneet, ja mihinkä sanoihin nämä olisivat hänen suussaan pukeutuneet, jos Saksan kirjallisuus olisi ollut Suomalaisen kirjallisuuden tilassa – sitä emme voi aavistaa. Meillä ei ole Schilleriä ollut, syystä tietten, että semmoisia runoilioita harvoin koko ihmiskunnassa tavataan. Meillä on vain talonpoika, Paavo Korhonen, tietämätönnä Auguston, Medici'n suvun, Fredrikin ja itse Schillerin olostä ja elämästä, laulanut valitusrunonsa Suomen kielen hyljätystä tilasta. Ja merkillisellä tavalla kyllä molempain runoiliaien kaikenpuolinen erilaisuus kuvaitsee Suomalaisen kirjallisuuden vaivaloista oloa, verrattuna siihen Saksan runoiliaien ylenkatsomiseen, josta Schiller laulaa. 40

En tahdo päättää, onko Mecenatein holho yleensä kirjallisuuden edustamiseen tarpeellinen elikkä suotava. Sen verta vain mainittakoon: että kansa, ja kansan johtajat eivät ole – ei tavallisesti ainakaan – eri juurta, eikä ole jälkimäiset saaneet hengellistä elantoansa muualta, kuin itse kansakunnan yhteisistä varoista; johon lisään muistutuksen, että kirjallisuus sen ison yleisön nojassa jok'ainoan terveen hedelmän keralla tuottaa satoja pilauneita. Ja ainakin varma on, että kirjallisuus, jota kansan sivistyneemmät eivät suosiolla vastaan ota, rakasta ja kunnioita, syystä taikka toisesta on elävyyttä vailla. 50

Jos siis kirjallisuuden, olkoon sen kieli minkä kansakunnan tahansa, pitää tavoittaman sivistyneempäin ja paraitten huomiota ja mielisuosiota, on tämä pyrintö Suomalaiselle kirjallisuudelle vielä tärkeämpi, jonka, niin sanoakseni, täytyy houkuttaa itselleen semmoisia lukioita niinkuin vieraasta maasta. Eikä kukaan ylpeästi luottane siihen, että aika vielä on tuleva, milloin hänen kirjallensa kyllä on parempiakin lukioita syntynyt. Luultava päin vastoin on, että siihen aikaan, milloin Suomalainen kirjallisuus vähemmällä vaivalla vetää maamme sivistyneet lukijat puoleensa, tämä kirjallisuus myös ompi oleva sen ajan tuottama.

Tämän maailman tekoasioita ei käy kieltäminen. Kieltäjän on hänen oma hulluutensa hukkaava. Mutta tekoasiat siten todeksi tunnustetaan, että ymmärretään niillä olevan järjellinen perustuksensa. Yleinen historia kyllä vaikuttaa eri kansain asemaan. Mutta ainoastaan velttoisuus kansassa syyttäisi hänen tilastansa tätä vaikutusta. Samaten kuin ihmisen pitää ja hän saattaakin luonnon voimia käyttää omaksi hyväksensä, niin on myös hänen velvollisuutensa niitä historian luomia ja vaiheita, jotka ovat hänen hengellisen elämänsä perusteena, vapaasti käyttää tämän elämän edistämiseksi.

Suomalaisen kirjallisuuden Seuralla ei ole minun tietääkseni ollut paljon alkuperäistä kirjallisuutta tarjona. Käännöksiä lienee ollut enemmän. Epäilemistä ei ole että Seuran tarkoitus aina on ollut semmoisten teosten edesauttaminen, jotka sekä aineen että esityksen puolesta olisivat voineet sivistyneitä lukijoita miellyttää. Hanke tosin on vaikea. Sillä tätä lukemista tarjotaan yleisölle, jolla jo on tarjona hyvin rikas kirjallisuus ruotsin kielellä. Aineen suhteen Seuran toimi ei voi paljon vaikuttaa. Mutta Seura saattaa kyllä näissä teoksissa vaatia taiteellista edistys-muotoa. Ja juuri tämän vaatimuksen minä katsoisin hyvin tärkeäksi. Sillä sivistyneiden kansain kirjallisuudessa on hyvä esitysmuoto jo niin yleinen, että siitä poikkeaminen loukkaa jokaisen lukijan tunteita. Taiteellinen esitys sitä vastaan voipi tehdä vähäpätöisenkin aineen miellyttäväksi. Varsinki Suomalaisen kirjallisuuden alalla pitäisi työntekijäin muistaa, että mitä etevämpi joku kirjailia on ollut, sitä suuremman huolen on hän pitänyt jokaisesta rivistä, jokaisesta sanastakin kirjassaan. Minun ei sovi nimiä nimitellä. Mutta mahdolliseksi luulen, että useammatkin Suomalaisten kirjailiain teokset olisivat paremman maineen ansainneet ja saaneetkin, jos tekijät olisivat esitysmuodosta pitäneet parempaa huolta.

Myös kirjakielen suhteen olkoon minulle sallittu muistutus, jonka oikeudesta kuitenkin mielet saattaa olla hyvin erinäiset.

Suomalainen kirjakieli on jo kolmensadan vuoden iässä. Uskottava minusta on, että semmoinen vanhus jo on jotakin oppinut. Se kyllä tietään, että tämä kirjallisuus ei ole käsittänyt paljon muuta kuin kristinoppia ja kirkollisiin menoihin kuuluvia esineitä. Mutta jo Pyhä Raamattu on aineen puolesta niin ylöns rikas, että se kirjakieli totisesti ei saata olla köyhä, jolla Raamattu löytyy kirjoitettuna. Kristinopista on myös riippunut Suomen kansan koko järjellinen sivistys. Ja myös tältä kannalta katsoen ei liene se ajatus aivan pintapuolinen, että Suomalainen kirjallisuus vastedeskin olisi liitettävä tähän kolmensadan vuoden vanhaan kirjallisuuteen ja kirjakieleen.

Kaikessa arvossa on pidettävä se uusi kielellinen aarre, joka vanhain runoin muassa on ilmiin tullut. Mutta minun ymmärtääkseni Kalevalan kielen arvo on enemmän tieteellinen kuin käytännöllinen.

Kieli semmoisessa kansantarussa, ennenkuin tämä ylöskirjoitetaan, tietysti ajan mukaan muuttuu, niinkuin osittain itse taru. Lienee

kuitenkin Kalevalan kielimurre vanhin Suomenkielessä. Mutta syy tähän on se: että kieli paraiten pysyy muuttumatonna, missä kansan sivistys on pysynyt alkuperäisellä kannalla. Ja ainakin se kansan lahko, jonka seassa Kalevala on säilynyt, on seisonut Suomen kansan sivistyksen ulkopuolella.

Pyydän saada vertailemalla selittää ajatukseni tässä asiassa. Homerin kieli, vaikka sitä Herodotokin oli puhunut, ei ollut sivistynein Kreikalaisten kirjakielenä. Ja tiedämme kuinka isossa arvossa kuitenkin sivistynyt Kreikanmaa piti Homerin lauluja.

On siis ajatukseni, että Kalevalan kieltä, jo asiaa tieteelliseltä perustukselta katsoen, pitäisi suurella varovaisuudella käyttää nykyisessä Suomalaisessa kirjallisuudessa. Tekoasialliset syyt vielä enemmän vaativat tätä varovaisuutta. Ja mitä Kalevalan kielestä päätetään, se koskee jossakussa määrässä Itäsuomen kieltä yleensä. En luule siis erehtyvänä, jos sanon, että mainitun varovaisuuden laiminlyöminen on pitävä maamme sivistyneemmät täst'edeskin vieraana Suomalaiselle kirjallisuudelle, ja myös osittain estävä sen leviämistä kansassa.

Kirjallisuuden Seuran tosin ei sovi kirjakielen suhteen vaikuttaa samaten kuin esitysmuodon. Kirjantekijälle täytyy tässä asiassa jättää vapaus sitä laveampi, jota suurempi arvo teoksella on aineen ja esityksen puolesta. Mutta kohtuullista toki olisi, ettei Seura sallisi jonkun oudon kielimurteen karkoittaa yleisöä niiden teosten lukemisesta, jotka ilmestyvät Seuran omasta johdosta. Siten syntyisi esikuva selvempään ja tasasempaan kirjakieleen, jota luultavasti useammat maamme kirjailijat noudattaisivat.

Tähän lopetan. – Ilolla olisin minä jatkanut ainoasti sanasen siitä vanhasta toivosta, jolla me, viimeisten vuosikymmenien turvassa, katsomme Suomalaisen kirjallisuuden ja tämän Seurankin vaikutusten tulevaisuuteen. – Mutta – ei liene täällä ketään, joka ei olisi kaivannut Tohtori Oskar Blomstedt'in läsnäoloa, surren, että hänen kanssansa jommoinkin osa meidän toiveista on kadonnut. – Kaipaamme myös Tohtori Paavo Tikkasta, joka valitettavasti on jättänyt paikkansa, missä hän niin monet vuodet uutterasti työskenteli Seuran toimissa. Toisen on kuolema temmannut; toisen voimia masentanut surullinen kohtalo. Tohtinen taata, että heidän nimensä on kiitollisuudella ja kunnioituksella Seuran muistossa pysyvä.

10 OM DEN MODERNA MATERIALISMEN.

Öfversigt af Finska Vetenskaps-Societetens förhandlingar XIII

Af J. V. Snellman.

I Vetenskapssocietetens verksamhet upptager naturvetenskapen det största omfånget. Den språkliga och historiska forskningen kan icke framlägga sina resultater utan en mera eller mindre omfattande bevisföring. Speciela data hafva inom dessa vetenskaper sällan den obestriddliga evidens och den vikt, att blotta anförandet af desamma eger vetenskapligt värde och intresse. – I naturvetenskapen deremot består bevisningen i framläggandet af ett antal fakta, och hvarje sådant har derföre sitt gifna värde såsom antingen en ny länk i en förut börjad bevisföring eller en uppgift för fortsatt forskning, genom hvilken densamma skall vederläggas eller bekräftas. Sålunda lemna naturforskningen ett rikt material för muntliga och skriftliga meddelanden